

Bolt

Hunden Bolt har huvudrollen inte bara i den film vi ser, utan också i den populära tv-serie som utspelas inom filmens ram. Varje vecka följer tv-publiken superhundens rafflande äventyr tillsammans med flickan Penny. Men Bolt är helt omedveten om att allt är skådespel och när han av misstag hamnar utanför filmstudion tvingas han inse vem han egentligen är. Utan den gatusmarta katten Strumpan och den entusiastiska hamstern Roffe hade det nog inte gått. Efter många gemensamma strapatser hittar Bolt inte bara sig själv utan också sin älskade Penny. Och visar att även den som saknar övernaturliga krafter kan vara en riktig hjälte.

Rekommenderad från åk 2

EN FILMHANDLEDNING AV
AGNETA DANIELSSON

Handling

En liten flicka, Penny, väljer ut en valp i djuraffären. Det går lätt och förtjusningen är ömsesidig. Hunden ska heta Bolt. Fem år senare utkämpar de två en kamp mot onda krafter, personifierad av den Grönögde mannen. Han har kidnappat Pennys pappa och nu börjar en vildsint jakt för att rädda honom. Den bedårande hundvalp som vi först

mötte visar sig vara en hund med superkrafter och de behövs för detta uppdrag. Han och Penny kryssar fram i San Franciscos kuperade vägnät, gör livsfarliga manövrar bland trafiken, flyger över väghinder, jagas av motorcyklar, av helikopterliknande farkoster och hotas av en tidsinställd bomb. Bolts kropp forcerar hinder, hans superblick får helikoptrarna att störta och hans superskall får motorvägen att likt en tsunami svepa iväg armadan av illasinnade motorcyklister. De har klarat av allt motstånd, igen.

Men den bild vi fått av Penny och Bolt visar sig vara en chimär. Alla utom Bolt vet att de är skådespelare i en populär tv-serie och enligt seriens producent är det en förutsättning att Bolt tror att det är på riktigt. Så länge han tror på det han gör, så länge tror också publiken på det. Det gör att Bolt efter varje avslutad inspelning blir inlåst i en husvagn på området, eftersom han annars skulle kunna inse hur det egentligen är. Penny ber emellanåt att hon ska få ta med sig Bolt hem, eftersom han aldrig får vara som en riktig hund. Hennes önskan avslås ständigt.

Trots seriens popularitet finns ändå invändningar från tv-bolagets sida. Den lilla men stenhårda Mindy Parker menar att serien är förutsägbar och hon vill ha in ny dramatik. Penny ska kidnappas. När avsnittet spelas in tror Bolt, vars lojalitet och kärlek till Penny är total, att hon verkligen är kidnappad och han lyckas ta sig ur sin husvagn för att söka upp och återföra henne. Men han kommer inte så långt. En glasruta som han försöker

hoppa igenom knockar honom totalt och han landar istället avsvimmad i en stor låda, som kort därefter transporteras från filmstudion i Hollywood till New York.

Väl framme i New York har Bolt kvicknat till och han är helt fokuserad på att hitta Penny. Det blir komplicerat. Det som annars brukar fungera utan problem går inte alls här. I full fart rusar han mot ett nät, men istället för att ta sig igenom det studsar han förvånat tillbaka. Ett hopp över ett gatuarbete sker inte som annars i slowmotion utan resulterar i ett rejält magplask rakt ner i gropen. När han försöker böja gallret i ett staket fungerar inte det heller utan han fastnar med huvudet mellan spjalorna och behöver hjälp av några duvor för att ta sig loss. Genom dem får han också kontakt med katten Strumpan. I Bolts värld är katter lierade med onskans män och därför tar han henne som gisslan, så att hon ska visa honom vägen till den Grönögde mannen. För att hålla henne kvar binder han fast henne med ett koppel och kedjade så börjar de sin resa över kontinenten, mot Hollywood.

Strumpan är övertygad om att Bolt är galen men som den gatukatt hon är har hon lärt sig att anpassa sig efter situationen. Hans fokusering på att hitta "sin människa", hans övertygelse om att Strumpan vet var Penny är och hans dödsföraktande inställning till verkliga faror gör att hon snart inser att hans erfarenheter inte är som vanliga hundars. Hon förvånas också över hans svårigheter att tolka sina mest elementära behov. Inte ens hunger kan han förstå.

Men det är först då de möter hamstern Roffe som hon förstår hur saker och ting hänger ihop. Roffe är en hängiven tv-tittare och Bolt är hans stora idol. Varje dag sitter Roffe framför den "magiska lådan" och han följer varje utmaning och förveckling i serien. För honom är tv-världen den sanna och med entusiasm ansluter han sig till de båda andra. Han är beredd på äventyr och med Bolt vid sin sida kan han tänka sig att möta varje fara.

Deras färd går vidare men stoppas abrupt då Bolt och Strumpan fångas in av en hundfångare. Med hjälp av Roffe lyckas Bolt fly ur bilen, men Strumpan blir inlåst i en stor byggnad för övergivna djur. En räddningsaktion inleds och tillsammans lyckas de få ut henne. Strumpan blir rörd över deras tilltag och nu behövs inget koppel för

att hon ska följa med. Under resan börjar hon träna Bolt att uppföra sig som en hund. Hon lär honom hämta pinnar, att gräva gropar, att tolka andra hundars leksignaler. Själv brottas han med frågor om vem han är och vad livet som vanlig hund egentligen går ut på. "Om jag inte jagar skurkar, vem är jag då?", frågar han.

För hennes del skulle de mycket väl kunna stanna någonstans längs vägen. De skulle kunna leva ett bra liv där tycker hon. Men Bolt vill vidare och när han fortsätter mot Hollywood och sin älskade Penny hamnar de andra på efterkälken. Men Roffe är inte den som lämnar en kompis i sticket och hans argument biter också på Strumpan.

Under tiden har Bolt kommit fram till filmstudion, han smiter in och ser Penny som med utsträckta armar ropar på sin älskade hund. Precis när han ska kasta sig fram till henne ser han en annan hund, en kopia av sig själv, och det är den hunden som Penny vänder sig mot. Besviken vänder han och med tunga steg går han mot utgången.

Men också Strumpan och Roffe har hunnit fram till studion och Strumpan hör hur Penny pratar med sin mamma om sin längtan efter den "riktige" Bolt. Känslomässigt finns det ingen som kan ersätta honom. Katten rusar efter Bolt och lyckas övertyga honom om att Pennys känslor för honom är precis de han tidigare trott.

Under tiden fortsätter tv-inspelningen och det visar sig att Bolt-kopian inte har den tilltro till Penny som behövs. I ett dramatiskt ögonblick i serien där han ska rädda henne tvekar han och istället för att möta den stundande faran hoppar han ängsligt åt sidan, välter stora facklor och orsakar på så vis en häftig brand. Alla rusar ut ur byggnaden och den enda som är kvar är Penny. Hennes rop på hjälp hörs endast av Bolt som oförskräckt ger sig in i eldhavet. Utan sina vänner hade det aldrig gått och Roffe bistår honom med livet som insats. I sista stund räddas hamstern av katten.

Bolt och Penny hittar varandra och när det verkligen gäller, då utför Bolt de riktiga hjälteedåden. Det samspel de tränat i otaliga program visar sig komma till användning. På så sätt kan han lotsa henne genom det brinnande infernot. Och genom det väl inövade superskallet kan de i sista stund räddas från en säker död.

Bolts och Pennys karriär inom tv är över, de vill inte längre vara med. Bolt, Strumpan och Roffe flyttar hem till Penny och hennes mamma och ett nytt liv tar vid. Bolt har hittat sig själv och han är fullt tillfreds med sitt hundliv, tillsammans med dem han älskar. Att vara en helt vanlig hund, tillsammans med sin helt vanliga flicka, är inte alls dumt.

En hundarnas Truman

När man ser filmen är det lätt att dra paralleller till "The Truman Show", som kom 1998. Den handlar om Truman Burbank som, precis som Bolt, är stor stjärna i en tv-serie. Hunden valdes ut för sin uppgift redan som valp och Truman föddes in i serien. Någon annan verklighet känner de inte till och båda är omedvetna om att de är omgivna av idel skådespelare. För Truman börjar dock frågetecknen hoppa sig under seriens gång och han börjar alltmer förstå att han manipuleras.

"The Truman Show" slutar när huvudpersonen ska kliva ut i den verklighet som finns utanför studion. Hans tvivel och existentiella funderingar har gjort uppbrottet nödvändigt och han har redan genomgått en förändring. För Bolt är det annorlunda. Av misstag transporteras han över hela landet och det är nu som hans problem börjar. Han tror fortfarande att han är en superhund, men när han gång på gång misslyckas med det han tror sig kunna måste frågorna om den egna identiteten ställas.

Vem är jag?

Det blir en smärtsam upplevelse för Bolt, både känslomässigt och kroppsligt, att lära känna sig själv. Inget visar sig vara som han trott. De superkrafter som varit hans kännetecken var bara påhitt och de effekter han trodde han kunde uppnå visade sig vara pyroteknik, regi och tekniska lösningar. Till en början tror han att det är cellplasten i flyttkartongen som reducerar hans krafter, men så småningom inser han hur det verkligen förhåller sig. Han har inget superskall, inte heller någon värmesyn och blixten på pälsen visar sig vara ditmålad.

I den låtsasvärld som Bolt levit i har han varit den enda hunden. När han kommer till New York förstår han därför inte alls de sociala koderna bland hundarna. Men inte nog med att han inte förstår andra, han förstår inte heller sig själv. Att magen kurrar för att han är hungrig inser han först när Strumpan förklarar det för honom. Att det röda som rinner ur ett sår är blod har han heller inte en aning om. Och inte kan han förstå varför det gör ont i tassen då han i full fart tumlar av ett tåg. Steg för steg lotsas han in i sitt nya hundliv.

Men även om han får omvärdera sin egen förmåga och bygga upp en ny självbild så tvivlar han aldrig på Pennys kärlek. Den är hans drivkraft. Strumpans krassa kommentarer om svekfulla människor lyssnar han inte på.

Bolt tror att han klarar det mesta men gör sig ganska illa när han kommer utanför studion. Han har aldrig fått prova på vad han egentligen kan. Därför har han heller aldrig slagit sig och han vet inte vad som är farligt, på riktigt.

- En del föräldrar kan vara ängsliga för att deras barn ska göra sig illa. Tycker ni att barn ska få testa vad de klarar, till exempel klättra i träd, eller tycker ni att vuxna framför allt ska se till att de inte skadar sig? Var går gränsen för hur långt man kan få prova? Vad tror ni kan hända om

man inte riktigt vet vad man klarar av? Tror ni att man blir mer försiktig eller blir man mer våghalsig?

- I program efter program gjorde Bolt en massa hjältemodiga insatser. Men det var på slutet, när han räddade Penny från att bli innebränd, som han var en riktig hjälte. Hur skulle ni beskriva en hjälte? Vad tänker ni på för hjältar som ni har sett i film? Vad är det som är typiskt för dem? Kan ni komma på någon hjälte i verkligheten? Varför tycker ni att den personen är en hjälte? Kan man vara hjälte på olika sätt?

Vad är en hund?

Bolt skulle aldrig ha klarat av att på egen hand ta sig tillbaka till Penny. Han behövde helt enkelt hjälp på vägen, och det var tur att det blev två så olika karaktärer som Strumpan och Roffe.

Den hemlösa Strumpan är en kärv dam, som när hon först träffar Bolt bedriver beskyddarverksamhet för duvor. Duvorna får ge hälften av den mat de hittar, i utbyte mot hennes beskydd. Trots det är hon mager som en pinne. Det tuffa livet på gatorna har gett henne en luttrad, ibland cynisk syn på livet. Hon har förmågan att avläsa situationer och inser att hon måste spela med i Bolts spel, för att han är komplett galen är hon övertygad om. Hon kan förundras över hans naivitet och utbrister irriterat: "Den riktiga världen gör ont, men det vet väl inte du något om eller hur?" Men efter hand som de färdas genom landet ändras hennes känslor för honom. När han och Roffe räddar henne från hemmet för övergivna djur så inser hon att de är pålitliga vänner. Hon berättar senare om att hon själv, en gång, var en katt med familj. Men hon berättar också att hon plötsligt var övergiven och att hon fortfarande undrar vad hon gjorde för fel.

Om Strumpan gått i livets hårda skola på New Yorks bakgator så har den överviktige hamstern Roffe skaffat sig sin världsbild genom tv:n. Han lever i sin genomskinliga plastboll, som en bubbla mot omvärlden, men han kan allt om alla program och följer vetgirigt det mesta som visas. Verklighetssynen är något förvriden och han tror att livet utanför husvagnen har en dramaturgi som i en rafflande tv-serie. Tron på sig själv är också aningen överdriven och han är övertygad om att han tillsammans med sin idol Bolt är oövervinnelig. Utan minsta tvekan går han till attack mot potentiella fiender. Däremellan drivs han av en sällan skådad entusiasm och en oavbruten svada. Den är välgörande för Bolt när han emellanåt tvivlar på sig själv.

- Det är mycket som Bolt behöver lära sig. "Vad gör hundar?", undrar han. Hela sitt liv har han jagat låtsasskurkar, men andra hundar har han aldrig jagat och lekt med. Han vet inte hur man gör. Strumpan börjar sin träning av honom. Till exempel måste han kunna visa andra hundar om han vill leka med dem. Kommer ni ihåg hur han gjorde då (gick ner i halvliggande ställning med framtassarna)? Är det någon av er som har en hund? Gör den hunden också på samma sätt när den vill leka? Precis som hundar kan visa att de är på lekhumör kan vi människor göra. Hur tycker ni att man kan se om någon vill leka? Hur ser man ut då? Hur ser man ut om man inte vill leka?

När Bolt pratar om Penny säger han "min människa". Strumpan utbrister då "Men snälla, hon är en människa"

Det som för honom är en utvald, unik person är för henne en av många, en utbytbar. Hennes inställning är förståelig. Hon har själv blivit lämnad av dem som hon förmodligen räknade som "sin familj". Tyvärr är hon inte ensam. Trots ständiga uppmaningar att inte skaffa sommarkatt så ökar ändå antalet övergivna katter från år till år.

- Varför tror ni att så många skaffar en sommarkatt? Hur tror ni att katterna känner när de förstår att deras människor lämnat dem? Hur kan man göra så att människor inte skaffar en sommarkatt? Vad kan man göra om man längtar jättemycket efter ett eget djur men inte kan ta hand om det när hösten kommer? Tror ni att det är lika vanligt att man skaffar en sommarhund? Varför tror ni att det är så?

- Filmen kan räknas in i genren road movies. I en road movie färdas huvudpersonerna från en plats till en annan och under resan hinner de utvecklas på olika sätt. Att Bolt lär känna sig själv, det vet vi. Men hur är det med Strumpan? Utvecklas och förändras hon under resan? Jämför hur hon är när Bolt först träffar henne mot hur hon är i slutet av filmen. Tycker ni att Roffe förändras och i så fall på vilket sätt? Ge gärna några exempel.

- När Bolt och Penny återförenas är det inte längre viktigt att vara med i tv-serien, trots att de är så omtyckta. Istället flyttar de hem till Penny och gör sådant som vanliga barn och vanliga hundar gör; busar, leker, är på picknick, går till skolan, gosar i sängen. När tidningar ibland frågar barn vad de vill bli som vuxna är det många som drömmer om att bli kändisar. Varför tror ni att så många vill bli det? Fundera över tre saker som skulle vara bra med att vara kändis. Fundera sedan över tre saker som inte skulle vara lika bra. Känns de bra sakerna viktigare än de dåliga, eller tvärtom? Varför tycker ni så?

Produktionsuppgifter

USA 2008

Producent: Clark Spencer

Manus: Dan Fogelman & Chris Williams

Regi: Byron Howard & Chris Williams

Produktionsdesign: Paul Felix

Musik: John Powell

Ljuddesign: Randy Thom

Klippning: Tim Mertens

Svensk dialogregissör: Maria Rydberg

Svenska röster

Bolt - Rennie Mirro

Strumpan - Sussie Eriksson

Penny - Emelie Clausen

Roffe - Fredde Granberg

Doktor Calico - Mikael Alsberg

Regissören - Måns Hergren

Vinnie Özz Nüjen

Tekniska uppgifter

Längd: 96 minuter

Format: Vidfilm 1,66:1

Ljud: Dolby digital DTS, SDDS

Censur: Från 7 år

Svensk premiär: 6 februari 2009

Distribution

Walt Disney Studios, Box 81, 101 23 Stockholm Tel 08-555 445 00, fax 08-555 445 88

Redaktion

Andreas Hoffsten, Barn & ungdom, Svenska Filminstitutet, juni 2009